

Felfüggesztik a Stabilitási és Növekedési Paktum szabályait

Máthé Réka Zsuzsánna

Az új koronavírus-világjárvány gazdaságra gyakorolt katasztrofális következményeinek leküzdése érdekében példátlan döntést hozott az EU. Március 23-án az uniós pénzügyminiszterek elfogadták a Bizottság azon javaslatát, amely szerint a tagállamok nem kötelesek a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében meghatározott költségvetési követelményeknek eleget tenni. Az intézkedés rávilágít azokra az alapvető kihívásokra, amelyekkel a Gazdasági és Monetáris Unió az elmúlt évtizedek során szembesült, illetve az euróövezet törékenységére

A Stabilitási és Növekedési Paktum (*Stability and Growth Pact - SGP*) az Európai Unió azon eszköze, amely segítségével a tagállamok gazdaságpolitikájukat összehangolják, és amelyek célja a Gazdasági Monetáris Unió (GMU) stabilitásának biztosítása. A Paktumban foglaltakat 1997-ben javasolta az akkori német pénzügyminiszter, amelyet 1998-ban tanácsi rendeletként fogadtak el az akkori tagállamok, illetve, egy második részét 1999-ben. Fő célja az uniós államok költségvetési fegyelmének biztosítása volt: alacsony államadóságra és alacsony inflációra való törekvés - a német gazdaság védjegyei – ezáltal garantálva az euró stabilitását. Az SGP kötelezi a tagállamokat, hogy az államháztartási hiányt 3 százalékra, az államadóságot pedig a GDP legfeljebb 60 százalékára korlátozzák, valamint, hogy jelenlegi és a következő három éves költségvetési tervét felülvizsgálatra benyújtsa a Bizottságnak és az Ecofin Tanácsnak. Súlyos kihágások esetén a Bizottságnak el kell indítania a túlzott hiány esetén követendő eljárást. Az eszköz a maastrichti konvergenciakritériumok és a koppenhágai kritériumok fontos részévé vált, és ma az EUMSZ 121. és 126. cikkei szabályozza.

A Stabilitási és Növekedési Paktumot számos kritika érte már, de leginkább azt kifogásolták, hogy [nem biztosított elegendő rugalmasságot](#) a tagállamok eltérő gazdaságaiból fakadó különböző igények kielégítésére, valamint, amiért az egyes tagállamokat [nem egyenlő bánásmódban részesítette](#) a túlzott hiány esetén követendő eljárás során. Az SGP által előírt költségvetési követelmények teljesítésének nehézségét talán mi sem bizonyíthatná jobban, mint az a tény, hogy az elmúlt évtizedek alatt [mindössze két tagállam](#) - Észtország és Svédország – volt képes ezeket betartani. Még az EU legnagyobb gazdaságai, mint Franciaország, Olaszország és maga az egykori javasoló, Németország is [többször is meghaladták](#) az általánosan elfogadott államadóság legfeljebb 60 százalékos GDP-ben mért arányát.

Mint [korábbi elemzésünkben](#) írtuk, az Európai Unió gazdasága „háborús idők” nehézségeivel néz szembe. Ennek ellenére az Európai Bank vonakodott bármiféle rendkívül erőteljes intézkedés bevezetésétől, amelyek hasonlóak lettek volna Mario Draghi, korábbi elnök, [euro iránti elkötelezettségéhez](#). Bár az Európai Unió által hozott valamennyi intézkedés üdvözlendő, úgy tűnik, hogy a leghatásosabb és ugyanakkor legdrasztikusabb intézkedés az Ecofin Tanács hétfői

döntése volt. Az uniós pénzügyminiszterek úgy ítélték meg, hogy „az uniós költségvetési keret általános mentesítési záradékának alkalmazására vonatkozó feltételek – azaz az euróövezetben vagy az Unió egészében bekövetkező súlyos gazdasági visszaesés – teljesülnek”, így a tagállamok rugalmasan kezelhetik az SGP szabályait és túlléphetik a megengedett deficithatárt, illetve államadósság arányát. Bár a gyakorlatban erre már többször is volt példa, a szabályok lazítására az elmúlt 22 évben soha nem került sor, még a 2008-as pénzügyi válság idején sem.

Az Európai Unió több ösztönző csomagot kínál, amelyekre valóban nagy szükség van. Ugyanakkor ezzel az intézkedésével lényegében elismeri, hogy a tagállamok gazdasági, társadalmi és politikai háttere annyira eltérő, hogy válsághelyzetben lehetetlen egy közös monetáris politikát alkalmazni. A föderalisták hosszú ideje hangsúlyozzák, hogy az uniós szintű pénzügyi politikát a közös fiskális politikával kellene kiegészíteni az euróövezet gazdasági stabilitásának érdekében. Kellő politikai támogatás hiányában azonban a tagállamok nem fogadták el a még szorosabb integrációt követelő intézkedéseket.

A jelenlegi helyzet két fő kérdést vet fel. Először is, amennyiben a tagállamok kormányai nagymértékű költségekbe kezdenek a gazdaság élénkítése érdekében, akkor szinte borítékolható az infláció. Látva az EKB korábbi vonakodását, kérdéses, hogy az euróövezet jegybankja fog-e olyan megfelelő intézkedéseket hozni, amelyek megállítanák az euro értékének zuhanását? Másodsorban, a költségvetési keret általános mentesítési záradékának alkalmazásával ismét napirendre került az Európa jövőjét eldöntendő kérdés, vagyis, egy még szorosabb integráció és a föderalisták javaslata. Egyelőre úgy tűnik, hogy a jelenlegi válsághelyzet azt a nézetet erősítheti, amely szerint az EU elsősorban gazdasági és kereskedelmi – nem pedig politikai közösség. A tagállamok nagyon eltérő gazdasági, szociális és politikai környezetében az egyes tagállamok kormányai a legmegfelelőbbek, hogy valóban működőképes szakpolitikákat dolgozzanak ki és ezeket valamennyire összehangolják.

2020.03.24.